

pm

SKRIFTLIG INFORMATION OM KUNSKAPSUTVECKLING OCH SOCIAL UTVECKLING - STÖDMATERIAL FÖR STOCKHOLMS SKOLOR

I. Inledning

I Stockholms stads budget för år 2007 understryks vikten av likvärdig och rättvis betygssättning i stadens skolor. Det som särskilt lyfts fram är behovet av tydliga kunskapsmål, kontroll av måluppfyllelsen och kommunikation med hemmen. För att upptäcka elever med behov av extra stöd ska kunskapsresultaten utvärderas redan under de första skolåren. I avvaktan på riksdagsbeslut som påbjuder obligatorisk betygslänkande skriftlig information, ska alla föräldrar erbjudas skriftlig information om sina barns kunskapsutveckling från skolår 1 höstterminen 2007. Informationen ska vara utformad på ett sätt som underlättar avstämning och resultatuppföljning. Skriftlig information skall ges terminsvis från och med skolår 1 till och med skolår 7. Skolorna ska, förutom skriftlig information om elevernas kunskapsutveckling, även erbjuda alla elever i grundskolan och i gymnasiet ett omdöme som berör elevernas sociala utveckling.

Regeringen har den 22 mars 2007 överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om att tidigare s.k. riksdagsbindningar hävs i fråga om skriftlig information om elevers skolgång i grundskolan och motsvarande skolformer. Propositionen har föregåtts av en promemoria som upprättats inom utbildningsdepartementet och som har remissbehandlats. Regeringen framhåller i propositionen att föräldrar och elever har rätt till en god och tydlig information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling samt om eventuellt behov av särskilt stöd eller andra insatser. Eleven, föräldrarna och lärarna ska tillsammans kunna följa utvecklingen mot målen i läroplanen och kursplanerna redan från det att eleven påbörjar sin skolgång. Det betygssystem som finns idag fyller tillsammans med utvecklingssamtalen och den individuella utvecklingsplanen en viktig funktion men ger inte tillräcklig information om elevernas kunskapsutveckling. Detta innebär inte att betyg i kommunala skolor kan sättas i tidigare årskurser än vad riksdagen fattat beslut om. Förslag till en ny förordningsreglering om skriftlig information om elevers skolgång skall beredas vidare inom regeringskansliet.

Detta innebär att skolorna fram till dess att lagstiftningen ändrats ska *erbjuda* föräldrarna skriftlig information om sina barns kunskapsutveckling och sociala utveckling i en form som ska underlätta avstämning och resultatuppföljande. I denna PM redovisas nu gällande och kommande lagstiftning och styrdokument, konsekvenser av den förändrade lagstiftningen samt förslag till utformning och innehåll för skriftlig information om elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling.

2. Gällande lagstiftning och styrdokument

Definitioner

Med *skriftligt omdöme* avses i grundskoleförordningen ett omdöme som ska ges till elev som inte når upp till de mål i ett ämne/ämnesblock som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret (tionde för specialskolan).

Skriftlig information regleras också i grundskoleförordningen. Skriftlig information får inte ha karaktären av betyg och ska ges på begäran av en elevs vårdnadshavare i samband med utvecklingssamtal. Från och med 2006 har ett tillägg införts i denna förordning som avser *individuella utvecklingsplaner*. Utvecklingsplanen är en individuell plan som ska vara framåtsyftande och skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen. Uppgifterna i utvecklingsplanen får inte ha karaktären av betyg.

Skolverkets tolkning av vad som ska förstås med *karaktären av betyg* i den obligatoriska skolan är följande (beslut i tillsynsärende 2003-03-27):

De har sin bestämda utgångspunkt i kursplan och betygskriterier.

De ges vid bestämda tidpunkter/tillfällen.

De avser på förhand bestämda betygssteg.

De bygger på ensidig information.

Läroplaner Lpo 94 och Lpf 94

I läroplanen för den obligatoriska skolan fastställs i avsnittet om *Bedömning och betyg* bl.a. att läraren skall:

- *genom utvecklingssamtal främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling,*
- *utifrån kursplanerna allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektor,*
- *med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov.*

I avsnittet om *Normer och värden* betonas att skolan skall bl.a. sträva mot att varje elev:

- *respekterar andra människors egenvärde.*
- *kan leva sig in i andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen,*
- *visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i vidare perspektiv.*

I avsnittet om *Elevernas ansvar och inflytande* framhåller man att skolan skall bl.a. sträva mot att varje elev:

- *tar personligt ansvar för sina studier och sin studiemiljö.*

Avsnittet Normer och värden inleds på följande sätt:

- *"Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling."*

Stockholms stads skolplan

I stadens skolplan "Ny kurs för Stockholms skolor" återfinns följande formuleringar om skriftliga omdömen under avsnittet "Utvärdering av elevernas resultat":

"Dialogen mellan skolan och föräldrar är viktig. Den viktigaste dialogen rör elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling i skolan. Utvecklingssamtal skall genomföras regelbundet. Skolan skall dessutom för varje elev årligen upprätta skriftliga omdömen om hur väl eleverna når målen i de olika ämnena. Varje skola avgör själv hur omdömena utformas. Föräldrar skall skriftligen erbjudas att ta del av dessa omdömen. "

Under rubriken "Ordning och reda" fastställs att rektor i samarbete med elever, föräldrar och personal, ska utforma tydliga arbets- och ordningsregler i skolan. Såväl lärare som övriga vuxna i skolan har ansvar för att reagera tydligt när de gemensamma reglerna överträds.

3. Pågående lagstiftnings- och utvecklingsarbete m.m.

Regeringens proposition 2006/07:86: Vissa skolfrågor

Regeringen överlämnade den 22 mars till regeringen en proposition med bl.a. förslag till att häva tidigare s.k. riksdagsbindningar om skriftlig information om elevers skolgång i grundskolan och motsvarande skolformer. Riksdagens tidigare uttalande att sådan skriftlig information alltid skall bygga på en överenskommelse i det enskilda fallet och inte får ha karaktären av betyg ska inte längre gälla. Förslag till ny förordningsreglering om skriftlig information om elevers kunskapsutveckling och sociala utveckling kommer att beredas inom regeringskansliet.

Utredning om mål och uppföljning i skolan

I februari 2006 tillsatte den dåvarande regeringen en utredning om mål och uppföljning i skolan. I utredningens direktiv konstaterar man att systemet med mål att sträva mot och mål att uppnå upplevs som komplext. Utredaren skall se över hur mål- och uppföljningssystemen för grundskolan och motsvarande skolformer kan stärkas och utvecklas. En utgångspunkt är att målen för skolan och elevernas utveckling skall vara

tydliga och underlätta kommunikationen med hemmen. Vidare skall utredningen pröva om mål och avstämningstillfällen ska ske vid flera tillfällen än idag, bl.a. för de yngre åldrarna. En utgångspunkt ska vara att det ska finnas ett avstämningstillfälle i årskurs 3 i ämnena svenska och matematik. Uppdraget skall redovisas senast den 1 maj 2007.

(<http://www.sou.gov.se/grundskolemal/index.htm>)

Regeringsuppdrag till Skolverket om mål och nationella prov i matematik och svenska för elever som går i årskurs tre

Den nuvarande regeringen vill, oberoende av resultatet av ovanstående utredningen, införa kontrollstationer i skolår tre i form av nationella prov. Skolverket har därför fått ett regeringsuppdrag att under våren ta fram mål i svenska, matematik och eventuellt svenska som andraspråk för skolår tre. Steg två i uppdraget är att konstruera nationella prov som är kopplade till dessa mål. Skolverket ska lämna förslaget till nya mål till regeringen den 10 juni. Uppdraget om nationella prov ska redovisas senare. Tanken är att proven kan användas för första gången under vårterminen 2009.

(<http://www.skolverket.se/content/1/c4/84/84/regeringsuppdrag.pdf>)

Skolverket har öppnat ett digitalt diskussionsforum beträffande första utkastet till mål i skolår tre. Man kan ta del av projektguppens första utkast och delta i diskussionen genom nedanstående länk.

<http://www.skolverket.se/sb/d/1822>

4. Skriftlig information om kunskapsutveckling på grundskolan

Gällande lagstiftning reglerar följande om skriftlig information:

- *Skriftlig information får inte ha karaktären av betyg ,*
- *Skriftlig information ska ges på begäran av en elevs vårdnadshavare i samband med utvecklingssamtal.*

Bestämmelserna om utvecklingssamtal i grundskole- och gymnasieförordningen förutsätter att skolan redan idag har ett genomtänkt system för kontinuerlig uppföljning av elevernas kunskapsutveckling under alla skolår. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas om eleven behöver särskilda stödinsatser eller beräknas inte nå målen.

Enligt regeringens proposition kommer förändringen i fråga om skriftlig information om elevens kunskapsutveckling att innebära att:

- *den skriftliga informationen får vara betygsliknande,*
- *den skriftliga informationen ska redovisa elevens kunskapsläge i varje ämne,*
- *den skriftliga informationen ska innehålla information om eventuellt behov av stöd eller andra insatser,*
- *informationen blir obligatorisk.*
- *samtycke från föräldrarna erfordras ej.*

Stockholms stad ska enligt beslut i budget 2007 i avvaktan på ändring i lagstiftningen erbjuda alla föräldrar med barn i grundskola som så önskar, skriftlig information om barnets kunskapsutveckling från skolår 1 till 7. Informationen ska vara utformad på ett sätt som underlättar avstämning och resultatuppföljning. I avvaktan på ny lagstiftning kan skolorna själva bedöma om skriftlig information om elevens kunskapsutveckling även ska ges i skolår åtta och nio. Den skriftliga informationen om elevens kunskapsutveckling ska införas från höstterminen 2007 och redovisas terminsvis.

Utformning och innehåll i skriftlig information

Informationen till elever och föräldrar bör enligt grundskoleförordningen grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna. I läroplanerna anges de grundläggande värden som skall präglade skolans verksamhet och de mål och riktlinjer som skall gälla för den. Kursplanerna är bindande föreskrifter som uttrycker de krav staten ställer på utbildningen i olika ämnen. I likhet med läroplanerna innehåller kursplanerna två olika typer av målbeskrivningar. Mål att sträva mot tydliggör de kunskapskvaliteter som är väsentliga i ämnet. Mål att uppnå anger den miniminivå av kunskaper som alla elever skall uppnå det femte respektive det nionde skolåret. Målen uttrycker därmed en grundläggande kunskapsnivå i ämnet vid dessa bägge tidpunkter. Eftersom kursplanerna för närvarande endast innehåller uppnåendemål för skolår 5 och 9 bör skolorna påbörja eller fortsätta arbetet med att utarbeta delmål för respektive ämne för att kunna avgöra om en elev beräknas nå målen i skolår 5 respektive 9.

I skriftlig information om elevens kunskapsutveckling kan följande formulering och bedömningsskala tillämpas i respektive ämne från skolår 1 utifrån *nu gällande regelverk* :

Skolår 1-4 samt skolår 6-7

Eleven beräknas nå målen i år 5 respektive 9

- *Ja*
- *Osäkert*
- *Nej*

Vid slutet av vårterminen i skolår 5

Eleven har nått målen i år 5

- *Ja*
- *Nej*

Om regeringen beslutar om en ändring i förordningsbestämmelserna som tillåter att betygsliknande skriftlig information genomförs kan skolan utöka sin bedömning i respektive ämne med följande bedömningsskala:

Skolår 1-4 och skolår 6-7

Eleven beräknas nå målen i år 5 respektive 9

- *I hög grad*
- *Ja*
- *Osäkert*
- *Nej*

Vid slutet av vårterminen i skolår 5

Eleven har nått målen i år 5

- *I hög grad*
- *Ja*
- *Nej*

Uppföljning av elevers läsutveckling

I budget 2007 betonas att läsning är grunden för allt lärande. En omfattande lässatsning ska därför genomföras de första skolåren och följas upp med läsutvecklingsscheman (LUS) på alla skolor. Resultaten för LUS-punkter ska redovisas i den skriftliga informationen. Utbildningsförvaltningen utreder för närvarande möjligheten att registrera LUS-punkterna i skolwebben, vilket skulle underlätta möjligheterna att koppla resultaten från LUS till olika digitala verktyg för skriftlig information.

5. Skriftlig information om elevens sociala utveckling i grundskola och gymnasium

Beslut har fattats om att stadens skolor ska, förutom skriftlig information om elevernas kunskapsutveckling, även erbjuda alla elever i grundskolan och gymnasiet ett omdöme som berör elevernas sociala utveckling. Den skriftliga informationen om elevens sociala utveckling ska grunda sig i de formuleringar som återfinns i avsnittet *Normer och värden* läroplanerna Lpo94 och Lpf94. Som ett minimikrav ska skolorna erbjuda nedanstående information om elevernas sociala utveckling till alla föräldrar med barn i grund- och gymnasieskolan och till alla myndiga elever.

Om skolan så önskar kan nedanstående förslag till bedömningsunderlag brytas ned i mera detaljerad information. Förslaget med enbart två bedömningsunderlag grundar sig på situationen under de senare skolåren i grundskolan och i gymnasieskolan, där ett stort antal lärare ska bedöma elevens sociala utveckling.

Bedömningsunderlag för social utveckling:

- Tar hänsyn och visar respekt i samspel med andra.
- Tar ett personligt ansvar för sina studier.

Bedömning:

- *I hög grad*
- *Tillfredsställande*
- *Ej tillfredsställande*

När kan skriftlig information om elevens sociala utveckling delas ut?

Enligt gällande grundskoleförordning kan skriftlig information om elevernas sociala utveckling enbart delas ut som ett komplement till utvecklingssamtalet i samråd med föräldrarna. Om riksdagsbindningen avseende skriftlig information hävs kan respektive skola avgöra om informationen delas ut terminsvis eller som en del av den individuella utvecklingsplanen. I gymnasieskolan kan informationen om elevens sociala utveckling delas ut i samband med utvecklingssamtalen eller som ett separat dokument i samband med utdelningen av terminsbetyg.

6. Verktyg för uppföljning

Digitala verktyg

Många skolor i staden har utvecklat egna och pedagogiskt genomtänkta modeller för uppföljning av elevernas kunskapsutveckling. Likaså använder många av stadens skolor skolwebb (se nedan) eller andra digitala verktyg för utvecklingssamtal, skriftlig information/underlag för utvecklingssamtal och för individuella studieplaner. I de fall då en skola idag använder ett digitalt verktyg som innehåller andra uttryck och bedömningsskalor eller som på annat sätt väsentligt skiljer sig från ovanstående utformning, ska skolan ifråga samråda med grundskoleavdelningen eller med avdelningen för enskilt driven och fristående verksamhet vid utbildningsförvaltningen.

Skolwebb

Stadens egna digitala verktyg för kommunala grundskolor, skolwebb (skolwebb.stockholm.se), innehåller mallar/underlag som även kan användas som skriftlig information till elever och föräldrar. Dessa mallar/underlag innehåller även lärarens kommentarer till elevens måluppfyllelse, eventuellt behov av åtgärdsprogram och en bedömning av elevens sociala utveckling.

Informationsmöten

Den 2 maj 2007 presenteras några inspirerande modeller för dokumentation av elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling vid ett informationsmöte för stadens grundskolerektorer. Separat inbjudan skickas till rektorerna via GroupWise.

Rektorer och övrig skollledning från de skolor som ännu inte har deltagit vid ett informationsmöte om skolwebben eller som vill uppdatera sig bjuds in till ett särskilt informationsmöte den 9 maj. Separat inbjudan skickas till rektorerna via GroupWise.
